

Emmisofia Parkkila

PERHEARVIOINTI RAUMAN KAUPUNGIN
PERHETUKIKESKUKSESSA

Vanhempien kokemuksia perhearvioinnin vaikuttavuudesta

Sosiaalialan koulutusohjelma

2015

PERHEARVIOINTI RAUMAN KAUPUNGIN PERHETUKIKESKUKSESSA
Vanhempien kokemuksia perhearvioinnin vaikuttavuudesta

Parkkila Emmisofia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Joulukuu 2015
Ohjaaja: Rautava Heli
Sivumäärä: 35
Liitteitä: 2

Asiasanat: lastensuojelu, lastensuojelun avohuolto, perhetyö, perhearviointi, arviointi

---

Opinnäytetyön aiheena oli selvittää perhearviointityöskentelyn vaikuttavuutta vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, että miten ja mihin perhearviointi on vaikuttanut. Keskeisenä tehtävänä oli myös nostaa vanhempien äänet kuluviin ja selvittää vanhempien kokemusten avulla, millaista perhearviointi on asiakkaiden näkökulmasta. Näin pyrittiin keräämään tietoa, jonka avulla perhearviointia voitaisiin kehittää.

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimivat Rauman kaupunki ja Perhetukikeskuksen perhearviointityöskentelyn ohjaajat. Tutkimuskysymykset muotoiltiin yhdessä perhearviointi- kuntoutus ja seurantatyön ohjaajien kanssa. He kertoivat minulle, että heillä on tarve kyseiselle tutkimukselle, joten tutkimuksen tarve perustuu työelämästä nousseeseen tarpeeseen ja ajankohtaisuuteen.

Tutkimus oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus perhearvioinnin vaikuttavuudesta ja aineiston hankintatapana oli teemahaastattelu eli haastattelu, jossa haastattelun aihepiirit eli teemat on määritelty etukäteen. Tutkimuksessa haastateltiin viiden perheen vanhempia/vanhempaa perhetukikeskuksen tiloissa toukokuussa 2015. Ennen haastatteluja perheille toimitettiin haastattelun saatekirje, jossa esiteltiin tutkimus. Perhearvioinnin ohjaajat sopivat haastattelu ajat perheiden vanhempien kanssa.

Opinnäytetyön teoria osa käsittelee lastensuojelua sekä lastensuojelun avohuollon tukitoimia. Teoria osuudessa käsitellään myös arviointia yleisellä tasolla ja sen haasteellisuutta sosiaali-alalla. Keskeisenä osana teoriassa on myös perhetyö ja sen erilaiset ulottuvuudet sekä Perhearviointiopas.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että perhearviointilla sekä sen lähtökohdalla on vaikuttavuutta. Perhearviointityöskentely sai aikaan muutoksia perheiden elämässä ja vanhemmat kokivat, että perhearviointityöskentelyn myötä kommunikointi on parantunut ja arjen sujuvuus on lisääntynyt. Tutkimuksen mukaan perhearviointi vaikutti kokonaisvaltaisesti perheen arkeen ja muutokset näkyivät useilla eri elämänalueilla.

FAMILY ASSESSMENT IN FAMILY CENTRE IN RAUMA

Parkkila Emmisofia
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
December 2015
Supervisor: Rautava Heli
Number of pages: 35
Appendices: 2

Keywords: child protection, child open welfare, family work, family assessment

---

The subject of this thesis was to find out how family assessment has effected from parents perspective. The aim of the study was to find out how and where family assessment have effected. One task was also to find out what parents feel and think about family assessment. The findings can be used to develop family assessment.

The partner in cooperation was a municipal family welfare institution in Rauma. Research questions were created in cooperation with family assessment workers. They told me that they have a need for this thesis so the requirement of this thesis is based on need which comes from working life.

This thesis was qualitative study of family assessments effectivity. Material of this study was collected with theme interview also known as survey. I interviewed parents from five different families in municipal family welfare institution in May 2015. Before the interviews parents got the information letter where I introduced my thesis.

The theoretical frame of the reference in this study handles child welfare law and the child open welfare. Theory section deals with assessment and evaluation generally and also how demanding assessment is in social services. Central part in theory is family work and there is also information about the family assessment guidebook.

The results of this thesis have shown that family assessment have affected to families lives. Family assessment brought out changes and parents experienced that family assessment proved their communicative skills. Parents found that everyday life has proved better. According to this thesis family assessment influenced comprehensively and the changes comes up in different situations in everyday life.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	6
2.1	Vaikuttavuus	6
2.2	Arviointi.....	6
2.3	Vaikuttavuuden arviointi sosiaalialalla.....	6
2.4	Huoli puheeksi	8
3	LASTENSUOJELULAKI.....	9
3.1	Lastensuojelun avohuolto	10
3.2	Uusi sosiaalihuoltolaki.....	11
4	PERHETYÖ	13
4.1	Perhe	13
4.2	Perhe systeeminä.....	14
4.3	Perhetyö	14
4.3.1	Perhetyön kohdentaminen	15
4.4	Perhetyön perusta.....	16
5	PERHETUKIKESKUS	17
5.1	Rauman kaupungin perhetukikeskuksen perhearviointi- ja kuntoutustyö	18
5.2	Perhearviointiopas- perheen voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä	19
6	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	22
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
7.1	Aineiston hankinta	22
7.2	Kohderyhmä.....	24
7.3	Aineiston analysointi	24
8	TUTKIMUSTULOKSET.....	25
8.1	Perhearvioinnin vaikutus	25
8.2	Perhearviointi kokemuksena vanhempien näkökulmasta	26
9	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28
10	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
	LÄHTEET.....	34
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe on selvittää perhearvioinnin vaikuttavuutta, Rauman kaupungin perhetukikeskuksen perhearviointi-, kuntoutus- ja seurantatyössä. Opinnäytetyössä selvitetään, että miten ja mihin perhearviointi on vaikuttanut perheiden vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on myös selvittää, että onko perhearvioinnin lähtökohdalla vaikutusta sekä kerätä tietoa perhearviointityöskentelystä, mitä voitaisiin käyttää työskentelyn kehittämiseen sekä työskentelyn esittelyyn.

Tarve perhearvioinnin vaikuttavuuden tutkimiselle nousi suoraan työelämästä. Perhearviointi-, kuntoutus ja seurantatyön ohjaajat ilmaisivat tarpeen tutkimukselle, jotta he saisivat konkreettista tietoa siitä miten ja mihin perhearviointi on vaikuttanut ja onko perhearviointi saanut aikaan muutoksia. Myös oma kiinnostukseni on ohjannut aiheen valintaa, sillä perhearviointi- kuntoutus ja seuranta työ ei ollut minulle entuudestaan tuttu. Aihe herätti minussa kiinnostusta myös siksi, että tulevaisuudessa toivon työskenteleväni perheiden parissa.

Opinnäytetyö muodostuu teoriaosasta, itse tutkimuksesta ja sen tuloksien esittelystä sekä loppupohdinnasta. Teoriaosassa pyrin käsittelemään monipuolisesti teemoja, jotka vaikuttavat ja ilmenevät perhearviointityöskentelyssä ja sen toteuttamisessa. Näin pystytään hahmottamaan perhearvioinnin taustalla vaikuttavat teoriat ja viitekehykset.

Tutkimuksen esittely osassa esittelen tutkimuksen ja käyttämäni tutkimusmenetelmän sekä aineiston analysointi metodin. Esittelen myös tutkimuksen taustaa ja keskeisenä osana tutkimustulokset ja niistä saadut johtopäätökset. Lopuksi on tutkimukseen ja tutkimustuloksiin liittyvää pohdintaa sekä jatkotutkimus ehdotukset.

2 VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

2.1 Vaikuttavuus

Vaikuttavuus- termi on moniulotteinen käsite ja sen merkitys voi muuttua sen mukaan missä yhteyksissä termiä käytetään. Vaikuttavuus termi on noussut esille ja on ohjaajamassa sosiaalialan työtä. Myös sosiaalialalla vaaditaan vaikuttavuuden osoittamista. Sosiaalialan työssä vaikuttavuus on keskeinen ulottuvuus, koska monesti työskentelyn tavoitteena on muuttaa ongelmallinen ja haasteellinen tilanne laadultaan paremmaksi. (Pohjola, Kemppainen, & Väyrynen 2012, 21-26.)

2.2 Arviointi

Arviointi on järjestelmällistä, luotettavaa sekä empiiriseen aineistoon perustuvaa sekä se voi perustua myös toiminnan tai intervention arvon määrittelyyn. Viimekädessä arviointi on vaikuttavuuden arviointia esim. muutosten arviointia asiakkaan elämässä, mutta voidaan arvioida myös muitakin asioita kuin itse muutosta. Jos arvio kohdistuu esimerkiksi toteutusprosessiin tai intervention julkituomiseen, niin tulee perustella miksi arvioinnin kohde ei ole muutos. Arvioinnin keskeinen ajatus on, että määrittellään intervention tai palvelun arvo mahdollisimman luotettavilla menetelmillä ja saatuja tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. (Paasio 2003.)

2.3 Vaikuttavuuden arviointi sosiaalialalla

Vaikuttavuuden arviointi sosiaalihuollossa on haasteellista, koska tilanteet ja muutokset perheissä ovat erilaisia sekä muutokset ovat konkreettisemmin havaittavissa usein vasta työskentelyn jälkeen. Peter Dahler- Larsenin (2005, 7) mukaan vaikuttavuuden arviointi- termi sisältää ajatuksen siitä, että pyritään selvittämään mikä vaikuttaa, mihin vaikuttaa, miten vaikuttaa, milloin ja millä edellytyksellä. Vaikutta-

vuuden arvioinnissa keskeisessä roolissa on, että vaikuttavuuden arviota tarkastellaan kokonaisuutena, mikä ottaa huomioon koko prosessin sekä tulokset, josta muodostuu vaikutuksen kokonaisuus. Vaikuttavuus termi itsessään kuvaa jo tulosta, vaikutusta sekä vaikuttamisen prosessia. Arviointityöskentelyssä vaikutuskysymys on keskeisessä roolissa. Vaikutuskysymyksen avulla pystytään selvittämään intervention aikaan saamat tulokset.

Tehtäessä arviointia vaikuttavuudesta, on yleensä tiedossa ohjelmateoriat eli käsitykset siitä, miten ja miksi, jokin tietty interventio vaikuttaa. Vaikuttavuuden arvioinnin avulla pystytään selvittämään myös mitä tapahtuu ja miksi tapahtuu sekä pystytään todentamaan onko alku oletus ollut oikein. Vaikuttavuuden arvioinnin etuna on muun muassa, että arviointia voidaan käyttää tiedon keräämiseen sekä välittämiseen. Arviointi voi luoda sillan ammatillisen/teoreettisen tiedon ja käytännön arvioinnin välille. Merkittävää vaikuttavuuden arvioinnissa on selvittää syy- seuraussuhteita eli kausalisuutta, minkä avulla pystytään todentamaan työn vaikuttavuutta. (Dahler- Larsen 2005, 23- 24, Pohjois- Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen www-sivut 2012.)

Arviointia sosiaalialalla voidaan tehdä erilaisista lähtökohdista. Riippuen kenen näkökulmasta asiaa tarkastelee, niin käsitys arvioinnin tarkoituksesta vaihtelee. Arvioinnille voidaan määrittellä seuraavanlaisia tarkoituksia: Arvioinnin tarkoitus voi olla toiminnan arvon määrittely eli arvioidaan, mikä on toiminnan arvo ja kannattaako toimintaa jatkaa. Voidaan arvioida myös toiminnan vastuullisuutta eli toteutetaanko toimintaa sovittujen standardien mukaisesti. Arvioinnin avulla voidaan myös pyrkiä keräämään tietoa, jolla toimintaa voidaan kehittää tai voidaan pyrkiä etsimään vaihtoehtoisia toimintamalleja. Nyky-yhteiskunnan taloudellisessa tilanteessa ajankohtaiseksi on noussut myös tuottavuusarviointi, jonka avulla pyritään paikantamaan kustannusten säästökohteita sekä arvioidaan onko toiminnassa ”tyhjäkäyntiä”. (Vuorela 1991, 10; Kuntatyönantajat www-sivut, 2015.)

Arviointi kohdistuu ensisijaisesti arvioimaan työtä, sen sisältöä ja tuloksia. Tavoitteena ei ole syyllistää työntekijää vaan vahvistaa työntekijän osaamista sekä antaa mahdollisesti suuntaa kehittämiselle ja oppimiselle. Vaikuttavuuden arvioinnin avulla pyritään selvittämään, että onko annettu palvelu saanut aikaan muutoksia asiakkaassa tai hänen elämässään. Arvioinnista haasteellista tekee se, että monesti tulokset

on nähtävissä vasta palvelun päätyttyä. Tämä haastaa ammattilaisia keräämään ja arvioimaan tilannetta koko työskentelyn ajan. Arviointi on jatkuva prosessi, mitä tehdään koko työskentelyn ajan ja sen avulla voidaan tarkentaa tavoitteita sekä parantaa toimintatapoja. (Berg 1991, 45, Suhonen 2008.)

Lastensuojelussa keskeinen vaikuttavuuden arvioinnin keino on realistinen ja tapauskohtainen arviointi. Merkittävää on keskittyä selittämään asiakkaan tilanteessa tapahtunutta muutosta, ilman varsinaista mittaria. Tapauskohtaisesti arvioidaan onko työskentelyssä saavutettu työntekijän ja asiakkaan yhdessä asettamat tavoitteet. Asiakkaan usko muutosten tapahtumiseen lujittuu kun asiakas pääsee itse vaikuttamaan häntä koskeviin asioihin. (Suhonen 2008.)

2.4 Huoli puheeksi

Sosiaali-alan tutkimus ja kehittämiskeskus Stakesin opas: Huoli puheeksi, on opas sosiaalialan ammattilaisille, jotka voivat työssään joutua tilanteisiin joissa huoli herää ja huolen puheeksi ottaminen koetaan haastavaksi. Tämä opas on suunnattu erityisesti niille, joilla on herännyt huoli lapsesta tai nuoresta ja huoli tulisi ottaa puheeksi huoltajien kanssa. Huolen puheeksi ottaminen voi olla haastavaa, sillä monesti mietitään keinoja joilla huoli otetaan puheeksi kunnioittavasti ja rakentavasti. (Erikson & Arnkil 2005, 3.)

Keskeistä huolen puheeksi ottamisessa on, että työntekijä ei määrittele lapsen ongelmia, vaan tarttuu omaan huoleensa ja pyytää huoltajien apua huolen vähentämiseksi. Ennakoimalla ja ennalta huolen puheeksi ottamisella ilmaistaan huoltajille, että lapsesta välitetään ja lapsen tilanne voi huonontua, jos tilannetta ei pyritä parantamaan. Kunnioittavassa varhaisessa puuttumisessa keskeisessä roolissa on toimiva ja rakentava yhteistyö lapsen/nuoren huoltajien kanssa, jotka ovat merkittävässä roolissa lapsen hyvinvoinnin ja kehittymisen kannalta. (Erikson & Arnkil 2005, 7-8.) Oppaassa päiväkodin johtaja Satu Antikainen kuvailee omakohtaisia kokemuksia huolen puheeksi ottamisesta ja sen haasteellisuudesta. Antikainen kuvaa, että huolen puheeksi ottamisessa ja vanhempien saamiseksi mukaan yhteistyöhön, olisi työntekijän hyvä

kiinnittää huomiota sekä löytää perheen ja lapsen voimavaroja sekä positiivisia asioita perheestä. Antikaisen mukaan perheen voimavarojen löytäminen luo positiivista kuvaa tulevaisuudesta ja uskoa tilanteen paranemiseen. Voimavarojen löytäminen luo myös hyvän pohjan yhteistyön rakentumiselle. (Antikainen 2005, 10-11.)

3 LASTENSUOJELULAKI

Lastensuojelulla tarkoitetaan lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista silloin, kun lapsen ensisijainen huoltaja ei pysty huolehtimaan lapsen kehityksestä ja hyvinvoinnista. Ensisijaisilla huoltajilla on vastuu lapsen hyvinvoinnista ja kehityksestä. Viranomaisten tehtävä on tukea vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja tarvittaessa ohjata perhe lastensuojelupiiriin. (Lastensuojelulaki 417/2007, 2§- 3§.)

Lastensuojelun keskeisimpinä periaatteina on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia ja ensisijaisesti on otettava huomioon lapsen etu. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon erilaisten vaihtoehtojen vaikutus lapseen ja miten nämä vaihtoehdot toteuttavat lapsen etua. On lapsen edun mukaista saada ymmärrystä ja hellyyttä ikätasonsa mukaisesti, turvallinen kasvuympäristö, ruumiillinen ja henkinen koskemattomuus, mahdollisuus osallistua omien asioidensa hoitamiseen sekä on tuettava läheisten ihmissuhteiden säilymistä. Ensisijaisesti lastensuojelun on käytettävä avoimuuden tukitoimia. (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§.)

3.1 Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelun avohuollon tukitoimista säädetään lastensuojelulain luvussa seitsemän. Laissa säädetään, että avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä välittömästi todettaessa lastensuojelun tarve. Sosiaalihuollossa vastuussa oleva toimielin ryhtyy valmistelemaan avohuollon tukitoimia, joiden tarkoitus on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea lapsen kasvatuksesta vastuussa olevia huoltajia. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lastensuojelussa pyritään ensisijaisesti toteuttamaan lieviä keinoja perheen auttamiseksi ja näitä ovat ensisijaisesti lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Avohuollon tukitoimien avulla puututaan mahdollisimman vähän lapsen ja perheen elämään sekä perheen itsemääräämisoikeuteen. Perhettä pyritään tukemaan erilaisin keinoin perheen kotona. Avohuollon tukitoimien tavoitteena on tukea ja auttaa lapsen vanhempia lapsen kasvatuksessa sekä edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja kasvua. (Lastensuojelulaki 417/2007, 34§; Taskinen 2012, 69.)

Kasvuolosuhteiden uhatessa lapsen terveyttä ja kehitystä sekä lapsen ollessa vaaraksi itselleen, on ryhdyttävä avohuollon tukitoimiin. (Taskinen 2012, 69). Avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojeluntarve on todettu ja sosiaalihuollossa avohuollon tukitoimista vastuussa oleva toimielin ryhtyy avohuollon tukitoimiin. (Lastensuojelulaki 417/2007, 34§).

Perheelle jolla on lastensuojelun asiakkuus, on järjestettävä lastensuojelun avohuollon tukitoimia, mitkä perustuvat asiakassuunnitelmaan sekä perheen tuen tarpeeseen. Avohuollon tukitoimet ovat erilaisia palveluja, joiden avulla tuetaan perheen ongelmatilanteen ratkaisemista, annetaan taloudellista apua sekä tuetaan lasta ihmissuhteiden ylläpitämisessä, koulunkäynnissä sekä ammatin ja asunnon hankkimisessa. Erilaiset tukimuodot ja palvelut tulee räätälöidä perheelle sopivaksi, jotta perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen. Avohuollon tukitoimiin kuuluu myös erilaiset perhetyönmuodot, kuten perhekuntoutus sekä tehostettu perhetyö. Asiakassuunnitelman mukaisesti ja lapsen kehityksen turvaamiseksi voidaan lapsi sijoittaa yksin tai yhdessä vanhempien kanssa avohuollon tukitoimena. Avohuollon tukitoimet ja myös avo-

huollon sijoitus perustuvat vapaaehtoisuuteen, joten avohuollon tukitoimien järjestämien vaatii vanhempien ja yli 12-vuotiaan lapsen suostumuksen. (Lastensuojelulaki 417/2007, 36§- 37§; Taskinen 2012, 71- 73.)

Lastensuojelullisena avohuollon tukitoimena tarjottava perhetyö on haasteellista ja intensiivistä työtä perheen auttamiseksi ja huostaanoton ehkäisemiseksi. Lastensuojelun ehkäisevissä tukitoimissa keskeisenä ajatuksena on, että työtä tehdään lasten hyväksi ja jokaisella lapsella on oikeus lapsuuteen sekä mahdollisuus turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin. Avohuollon tukitoimena annettava perhetyö voi olla myös lyhyt aikaista tukea, jonka tavoitteena on palauttaa perheen toimintakyky. Haasteena on rakentaa luottamuksellinen vuorovaikutussuhde, missä myös perhettä kuunnellaan ja yhteistyö on toimivaa. On erityisen tärkeää kiinnittää huomiota tekijöihin, mitkä muodostavan toimivan yhteistyö- ja vuorovaikutus suhteen työntekijöiden ja perheen välille. (Rönkkö & Rytönen 2010, 213; Forsberg, Ritala-Koskinen & Törrönen 2006, 149.)

3.2 Uusi sosiaalihuoltolaki

Uusi sosiaalihuoltolaki on astunut osittain voimaan vuonna 2015 ja vuoden 2016 alusta voimaan astuisi myös lastensuojelulakia ja sen käytäntöjä muuttava lainsäädäntö, joka erityisesti tiukentaa lapsen kiireellisen sijoituksen ehtoja. Sosiaalihuollon kokonaisuudistus uudistaa myös lakeja, jotka liittyvät asiakkaaseen ja palveluihin kiinteästi. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2015.)

Sosiaalihuollon kokonaisuudistuksen tavoitteena on toteuttaa kokonaisvaltaista hyvinvointipolitiikkaa. Lainsäädäntöuudistuksien myötä edistetään sosiaalihuollon saatavuutta ja saavutettavuutta ja pyritään siihen, että sosiaalihuoltolain asema yleislakina vahvistuisi. Laki uudistuksissa korostetaan asiakaslähtöisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta sekä ennaltaehkäisyä, jolloin panostetaan varhaiseen tukeen ja korjaaviin toimenpiteisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2015.)

Sosiaalihuollon uudistukset muuttavat perhepalvelujen painopistettä siten, että lastensuojelun avohuoltoa ja sijaishuoltoa on mahdollista saada ilman lastensuojelun asiakkuutta. Muutokset lisäävät monialaista yhteistyötä ja näin parantavat lasten ja perheiden asemaa sosiaalipalveluissa. Uudistusten myötä matalankynnyksen palvelut ja niiden saatavuus sekä palvelut joihin hakeutua oma-aloitteisesti varhaisessa vaiheessa lisääntyvät. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ehkäisevää työtä myös lastensuojelussa sekä näin panostaa asiakaslähtöisyyteen. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2015.)

Uudistusten myötä saatavilla on lisää ehkäiseviä perhepalveluja, joita on mahdollista saada ilman lastensuojelun asiakkuutta. Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy ovat keskeiset toiminta ajatukset lapsiperheille annettavassa tuessa. Palvelutarvearvioin perusteella on mahdollista saada esimerkiksi perhetyötä ja tukihenkilöitä ilman lastensuojelun asiakkuutta ja oikeus palveluihin säilyy uudistusten myötä edelleen yhtä vahvana. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2015.)

Uudistukset vaikuttavat merkittävästi lastensuojeluun, vähentäen asiakasmääriä ja ehkäiseviä palveluja lisäämällä, vähennetään muiden palveluiden tarpeita ja pidemmällä aikavälillä varhainen tuen saanti vähentää raskaiden korjaavien toimenpiteiden tarvetta. Merkittävä muutos tapahtuu siinä, että lastensuojelu tarpeen selvittämisestä ei ala suoraan lastensuojelun asiakkuutta. Merkittävä uudistus on myös, että palvelutarpeen arviointi tehdään myös niille asiakkaille, joiden ei arvioida tarvitsevan lastensuojelun palveluita. Uudistus mahdollistaa lastensuojelun avohuollon sijoituksen tilanteissa, joissa nyt ainoa mahdollisuus on kiireelliseen sijoitukseen. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut, 2015.)

4 PERHETYÖ

4.1 Perhe

Perhetyöhön liittyy keskeisesti perhe-käsite. Perhe voidaan käsittää ja ymmärtää monella tavalla ja jokainen luo yksilöllisen tulkinnan perheestä ja sen tarkoituksesta. Perheiden kanssa työtä tekevät ammattilaiset kohtaavat päivittäin työssään monimuotoisia perheitä. Perheiden monimuotoisuus haastaa ammattilaisia pohtimaan omaa toimintaansa ja sitä, miten tukea annetaan riittävästi ja oikein kohdennettuna erilaisissa elämäntilanteissa. Perheiden moninaisuus näkyy erilaisissa perheen ideologioina ja mielikuvina, tarinoina, elämänjärjestyksessä sekä erilaisissa ihmissuhteissa. (Rönkkö & Rytönen 2010, 9.)

Perheitä on monenlaisia ja jokaisen perheen voidaan katsoa olevan ainutlaatuinen. Virallisten perhe määritelmien mukaan perheen voidaan katsoa koostuvan avo- tai avioliitossa elävistä henkilöistä, parisuhteensa rekisteröineistä henkilöistä, joilla ei ole lapsia ja avo- tai aviopuolisoista tai parisuhteensa rekisteröineistä henkilöistä, joilla on lapsia sekä jommastakummasta vanhemmasta lapsineen. On myös heteroperheitä sekä sateenkaariperheitä. Sateenkaari perhe voi muodostua esimerkiksi homo- tai lesbovanhemmista ja heidän lapsistaan. (Rönkkö & Rytönen 2010, 16- 18; Tilastokeskuksen www-sivut 2015.)

Yhteiskunnassa perheet joutuvat monenlaisten odotusten ja kontrollimekanismien ristipaineeseen, joka luo perheelle lisä paineita arjessa selviytymisen lisäksi. Arkinen hyvinvointi ilmentää ihmisen suhdetta omaan perheeseensä sekä ympäröivään yhteiskuntaan. Perheelle on määritelty erilaisia tehtäviä, joita perheen tulisi hoitaa. Keskeisimpiä tehtäviä ovat muun muassa kasvatukselliset, tunteisiin liittyvät, sosialisointiin sekä koulutukseen liittyvät tehtävät. Perheiden odotetaan myös tekevän yhteistyötä erilaisten yhteiskunnallisten tahojen kanssa kuten koulun ja päiväkodin kanssa. (Rönkkö & Rytönen 2010, 10; Törrönen 2012, 9.)

4.2 Perhe systeeminä

Perhettä voidaan ajatella systeeminä, missä kaikki vaikuttavat kaikkeen ja jokainen perheen jäsen vaikuttaa omalla toiminnallaan ja olemuksellaan toiseen. Systeemistä ajattelu tapaa voi hyödyntää perhetyössä. Systeemisen ajattelun mukaan perhe katsotaan vuorovaikutusjärjestelmäksi ja perheenjäsenten suhteiden pohjalta syntyvät erilaiset käyttäytymismallit erilaisiin tilanteisiin. Keskeistä ajattelussa on se, että perhettä tarkastellaan kokonaisuutena sen luonnollisessa ympäristössä ja kiinnitetään huomiota myös siihen, miten yksilö voi tuoda esille itseään ja itselleen tärkeitä asioita perheyhteisössä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 89- 93.)

4.3 Perhetyö

Perhetyölle on monta määritelmää ja erilaista näkökulmaa. Perhetyö on monisäikeistä ja sitä voidaan määritellä mm. perhetyön lähtökohdista riippuen sekä sitä voidaan kuvata sen toimintaympäristön mukaan tai sen mukaan mihin elämänalueelle perhetyö kohdistuu. Elämäntilanteen mukaan määritelty perhetyö voidaan nähdä prosessikuvauksena ja tällainen prosessikuvauksen mukaan perhetyö voidaan jaotella ehkäiseväksi perhetyöksi, kriisivaiheen perhetyöksi tai korjaavaksi perhetyöksi. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27- 29, Thl:n www-sivut 2015.)

Perhetyö pohjautuu hyvinvointivaltion määrittelemiin välittämisen ja huolehtimisen periaatteisiin, joiden mukaan jokaisella on oikeus turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Peruslähtökohta perhetyölle on perheistä lähtevät tarpeet ja se on tavoitteellista sekä suunniteltua. Perhekeskeisessä työtavassa sekä käytännön perhetyössä keskeistä on kokonaisvaltainen työote, joka ottaa huomioon perheen kokonaisuutena sekä sen, että yksilön rinnalla ovat muut perheen jäsenet. Perhetyön lähtökohdilla on myös merkitystä ja on tärkeää ottaa huomioon perheen itse määrittelemä haaste, koska he joutuvat itse sen muutoksen tekemään. (Berg 1991, 16-17, Rönkkö & Rytönen 2010, 27-29.)

Perhekeskeinen näkökulma koskettaa monia ammattikuntia, jotka ovat tekemisissä perheiden kanssa ja joutuvat työssään käsittelemään perheisiin liittyviä kysymyksiä. Laajimmillaan voidaan ajatella perhetyön olevan kaikki perheiden kanssa tehtävä työ ja asiointi. Mutta on katsottu tarpeelliseksi perhetyön konkreettinen määrittäminen, jotta se konkretisoituisi palveluksi ja työmuodoksi ja jotta sitä voitaisiin kehittää. (Rönkkö & Rytönen 2010, 28.)

Perhetyölle ja perhetyöntekijöille keskeistä näkökulmaa on luomassa myös se, että nähdäänkö perhe yhteistyökumppanina vai työnkohteena. Perhetyön keinoin pyritään vaikuttamaan ihmisten elämään eri tavoin ja merkittävää on miten työntekijän ja perheen välistä suhdetta painotetaan. Toimivan yhteistyösuhteen taustalla on tasa-arvoinen suhde työntekijän ja asiakkaan välillä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 35-39.) Perhetyössä on merkittävää tunnistaa jokaisen perheenjäsenen yksilölliset tarpeet, sillä useimmiten kysymys on koko perheen tilanteesta. Perhetyön keskeisenä tavoitteena on antaa tukitoimia arjen erilaisiin tilanteisiin ja tukea perhettä kokonaisvaltaisesti. Perhetyö on moniammatillista yhteistyötä, jonka tavoitteena on koota perheen kanssa töitä tekevät ammattilaiset yhteen tukemaan perhettä. Perhetyön keskeisin näkökulma on, että korostetaan perheiden elämänhallinnan ja voimavarojen käyttöönottoa. (Rönkkö & Rytönen 2010, 40- 41.)

4.3.1 Perhetyön kohdentaminen

Perhetyössä keskeistä on, että perhetyö kohdennetaan perheen avuntarpeen mukaan. Erilaisissa elämäntilanteissa perheet voivat tarvita erilaista apua, jotta avulla on vaikutusta, täytyy perhetyö kohdentaa oikein. Ehkäiseväksi perhetyöksi voidaan katsoa ehkäisevät ja ennakoivat työmuodot. Neuvonta, ohjaus ja erilaiset tukimuodot, joiden katsotaan tukevan perheen arjessa selviytymistä sekä parantavan perheen toimintakykyä ja ehkäisevän uusien ongelmien syntymistä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 32-33.)

Kriisiperhetyötä tarjotaan sellaisille perheille, joiden elämää on kohdannut kriisi. Perheen sekä perheenjäsenten selviytymistä yksilöinä tuetaan perhetyön keinoin. Kriisi heikentää perheen selviytymistä ja toimintakykyä. Erilaisten terapioiden ja perhetyön avulla pyritään tukemaan perhettä, jotta perhe pystyisi palaamaan arkeen ja normaaliin toimintakykyiseen elämään. Kriisiperhetyön keinoin tarjotaan perheelle turvallisia keinoja käsitellä kriisiä ja siitä syntyneitä muutoksia. Tavoitteena on, että perheen autonomisuus sekä valmius käsitellä ja hallita omaa elämäänsä palautuisi. (Rönkkö & Rytönen 2010, 33- 34.)

Vaikeissa elämäntilanteissa oleville perheille tarjotaan korjaava/kuntouttavaa perhetyötä, mihin tarvitaan myös lastensuojelun sosiaalityöntekijän lähete. Kuntouttavan perhetyön tavoitteena on korjaavien toimenpiteiden avulla parantaa perheen tilannetta ja hyvinvointia. Haitat ja ongelmat mihin perhe tarvitsee apua, saattaa johtua esimerkiksi perheen elämäntapaan tai muihin syihin, joiden takia perheen hyvinvointia on uhattuna. Korjaava perhetyö voi olla esimerkiksi lastensuojelun tarpeen arvioimista, tilanteen pahenemisen pysäyttämistä ja avohuollon tukitoimia. (Rönkkö & Rytönen 2010, 34- 35.)

4.4 Perhetyön perusta

Perhetyön perustaa on luotu arvostavalle kohtaamiselle sekä asiakkaan kuuntelemiselle. Kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen ovat merkittävässä roolissa, kun selvittää asiakkaan kokemusta saamastaan palvelusta sekä palvelun laatua mitattaessa. Kuulluksi tuleminen kuvastaa asiakkaan kokemusta siitä, miten hän kokee, että hänen asiansa on kuultu. Kohtaaminen on kokonaisvaltainen tunne, mikä sisältää kuulluksi tulemisen kokemuksen. Perheiden kanssa tehtävä työ on asiakaslähtöistä, mihin sisältyy kiinteästi kohtaaminen ja asiakkaan kokemusten kuuleminen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 53- 55.)

Perhetyön perustana ja peruslähtökohtana on vuorovaikutus. Vuorovaikutuksen keinoin luodaan yhteistyötä perheen ja työntekijän välille. Vuorovaikutuksen voidaan katsoa olevan prosessi. Prosessi ohjautuu toinen toisillemme antamiemme palautte-

den mukaisesti. Vuorovaikutuksen katsotaan olevan selviä välitettyjä viestejä sekä tilanteen tuomia vihjeitä, joista jokainen tekee tulkintoja. (Rönkkö & Rytönen 2010, 165- 167.)

Työntekijän hyvät vuorovaikutustaidot ovat merkittävät, sillä ne vaikuttavat työn tuloksellisuuteen. Tapa jolla työntekijä on tekemisissä perheen kanssa keskustelutilanteissa, vaikuttaa perheen kokemukseen yhteistyöstä ja keskustelutilanteesta. Hyvä yhteistyösuhde työntekijän ja perheen välillä luo turvallisuuden tunnetta niin perheelle kuin työntekijälle ja tämä taas lisää perheen motivaation työskentelyä kohtaan. (Rönkkö & Rytönen 2010, 167- 169.)

Voimavaraistava ja arvostava työote on tärkeä perheiden kanssa tehtävässä työssä. Voimavaraistavalla työotteella tarkoitetaan erilaisia keinoja, joilla keskitytään tukemaan perheen omia myönteisiä ja kantavia ajatuksia. Jokainen ihminen voi muodostaa omat voimavaransa erilaisista asioista. Voimavaroja voivat olla esimerkiksi taitoja, ihmissuhteita fyysistä ja henkistä jaksamista. Positiivisten ja kantavien voimavarojen esiin nostaminen luo työskentelylle arvostavaa ilmapiiriä sekä antaa motivaatiota käsitellä myös raskaita asioita. (Rönkkö & Rytönen 2010, 188- 192.)

5 PERHETUKIKESKUS

Rauman kaupungin perhetukikeskus tarjoaa lastensuojelullisia palveluita raumalaisille sekä Rauman seudun perheille. Toimintamalli on koko perheen huomioon ottava ja perhetukikeskuksessa tarjotaan sijaishuoltoa sekä avohuollon tukitoimia. Perhetukikeskuksessa toimii kaksi osastoa: kriisiosasto ja tukiosasto. Kriisiosasto on päivystävä asumisyksikkö, joka ottaa vastaan akuuteissa tilanteissa, lastensuojelun asiak-

kaina olevia lapsia ja nuoria. Tukiosastolla tarjotaan lapsille, nuorille ja perheille lyhytaikaista avohuoltoa. (Rauman kaupungin www-sivut 2015.)

Perhetukikeskuksen tiloissa toimii myös nopean tuen perhetyö, pitkäkestoinen perhetyö sekä perhearviointi- ja kuntoutustyö. Nopean tuen perhetyö on perheitä voimaannuttavaa ja vanhemmuutta tukevaa työtä. Pitkäkestoinen perhetyö asiakkaaksi ohjautetaan lastensuojelun sosiaalityöntekijän kautta, kun on herännyt huoli lapsen kehityksen ja kasvun vaarantumisesta. (Rauman kaupungin www-sivut 2015.)

5.1 Rauman kaupungin perhetukikeskuksen perhearviointi- ja kuntoutustyö

Perhearviointi- ja kuntoutustyö on Rauman kaupungin lastensuojelun avohuollon tukitoimi ja siihen ohjautetaan lastensuojelun sosiaalityöntekijän kautta. Uudistuva sosiaalihuoltolaki ei tuo muutoksia perhearviointityöskentelyyn sillä jatkossa perheet joilla ei ole lastensuojelun asiakkuutta ohjataan perhekeskuksen palveluiden piiriin. (Tammela sähköposti 27.10.2015.) Perheen kotona tapahtuvaa työskentelyä toteutetaan parityöskentelynä. Perhearviointi- ja kuntoutustyöhön kuuluu arviointijakso (4viikkoa), sekä kuntoutus- ja seurantajakso (10viikkoa). Työskentelyn tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä ja tehdä perheen arjesta entistä sujuvampaa. (Rauman kaupungin www-sivut 2015.)

Perhearviointi- ja kuntoutustyö on aloitettu Raumalla vuonna 2011. Perhearviointi-kuntoutus ja seurantatyössä on ollut asiakkaina 20 erilaista perhettä, joista neljä perhettä on ollut osallisena vain perhearviointi-työskentelyssä. (Tammela sähköposti 7.1.2015.)

Rauman perhetukikeskuksen perhearviointi- ja kuntoutustyö perustuu asiakaslähtöisyyteen ja asiakkaan osallisuuteen eli perhe itse toimii vahvuuksien ja vaikeuksien määrittelijöinä. Lähtökohtana muutoksen työstämiselle ovat perheen omat näkemykset ja ääni. Työskentelyn tavoitteena on saada näkyviin perheen vahvuudet, voimavarat ja vaikeudet. Perhearviointi ja kuntoutusjaksolla työstetään vaikeuksia ja tuetaan ja vahvistetaan voimavaroja. Prosessin kokonaistavoitteena on, että lapsen ja perheen

arki olisivat sujuvampaa ja että tuetaan lapsen tervettä kehitystä. (Rauman kaupungin www-sivut 2015; Tammela & Maansalo henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2015.)

Rauman kaupungin perhetukikeskuksen Perhearviointi- kuntoutus ja seuranta työ pohjautuu Suomen mielenterveysseuran kustantamaan perhearviointi-oppaaseen. Perhearviointi-työskentelyn ohjaajat soveltavat perhearviointi-oppaan menetelmiä. Perhearviointi-työskentelyn lähtökohtana on, että perhe arvioi itse itsensä. Perhe itse etsii ja hahmottaa vahvuudet, vaikeudet ja voimavarat. Ohjaajien rooli on olla läsnä ja ohjata työskentelyä. Perhearviointi-työskentelyn lähtökohtana on, että perhe itse tekee arvioin itsestään. Tämä on merkittävää, koska näin muutostarve lähtee perheestä itsestä. (Tammela & Maansalo henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2015.)

Perhearviointi-työskentely mahdollistaa erilaisilla menetelmillä perheille mahdollisuuden puhua elämästään. Perhe saa kertoa omin sanoin, millainen heidän perhe on ja millaista siinä on elää. Perhearvioinnin aikana kootaan kirjallinen tuotos, perheprofiili, josta perhe pystyy konkreettisesti näkemään esille nostamansa vahvuudet, vaikeudet ja voimavarat. (Tammela & Maansalo henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2015.)

5.2 Perhearviointiopas- perheen voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä

Perhearviointiopas: perheen vahvuuksien, voimavarojen sekä vaikeuksien arvioimiseksi on lähtöisin Isosta-Britanniasta. Iso-Britannian terveysministeriön toimeksiantosta on luotu perhearviointiopas, joka on osana arviointikehyksen välineistöä. Suomessa ensimmäinen perhearviointi- koulutus järjestettiin vuonna 2005 Suomen mielenterveysseuran toimesta. Perhearviointioppaassa on perhetyön menetelmiä ja lähestymistapoja, joita on kehitelty yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Perhearviointiopas mahdollistaa erilaisten työvälineiden avulla perheenjäsenten välisten suhteiden arvioinnin objektiivisesti sekä perheen dynamiikan hahmottamiseen. Työvälineitä käyttämällä työntekijät pystyvät muodostamaan kattavan kuvan perheen voimavaroista,

vaikeuksista ja vahvuuksista. Työntekijöiden muodostaman kuvan kautta, pystytään suunnittelemaan perheen tarvitsema tuki ja palvelut. (Bentovim & Miller 2001, vii-x.)

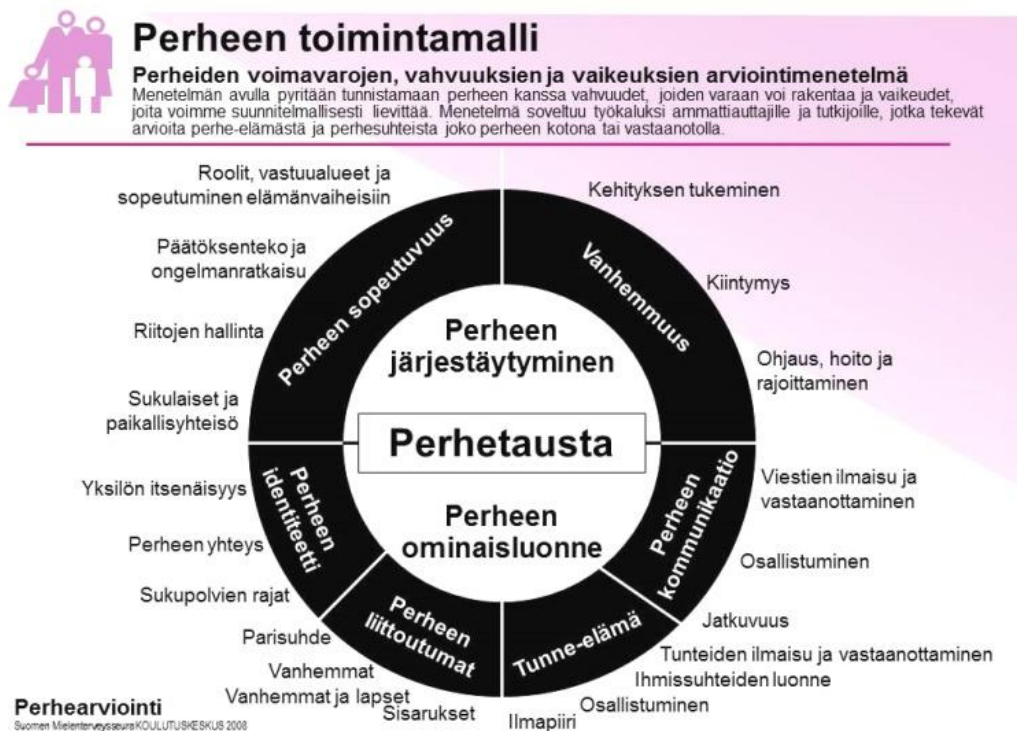
Perhearviointioppaan lähtökohtana on lapsilähtöisyys sekä jokaisen perheen ainutlaatuisuuden huomioon ottaminen. On tärkeää ymmärtää ja saada tietoa lapsesta osana perheyhteisöä, jotta pystytään arvioimaan lapsen avuntarve ja se, että miksi lapsi tarvitsee apua. Opas keskittyy perheen sisäisiin suhteisiin ja perheen elämään. Perhettä tarkastellaan kokonaisuutena ja pyritään ymmärtämään vuorovaikutussuhteet kokonaisuuden taustalla. Opas tarjoaa ammattilaisille erilaisia työkaluja, joiden avulla työntekijä pystyy havainnoimaan perhettä. Opas sisältää myös havainnoinnin ja arvioinnin mallin sekä joukon erilaisia menetelmiä, joiden avulla ammattilainen pystyy edistämään perheen jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta sekä eheytymistä. (Bentovim & Miller 2001, x; Child and family training www-sivut 2015.)

Perhearviointioppaasta on hyötyä eri alojen ammattiauttajille, jotka kohtaavat työssään perheitä ja tekevät perheistä arvioita. Perhearviointioppaan tarjoamalla arvioinnin työkalujen avulla voidaan suunnitella perheen tarvitsemia palveluja ja tukitoimia sekä selvittää vahvuuksia, voimavaroja ja vaikeuksia, jotka vaikuttavat perheen toimintakykyyn. Perhearviointi auttaa hahmottamaan perheen kokonaisuutena. (Bentovim & Miller 2001, xii; Child and family training www-sivut 2015.)

Perhearviointi-opas on monipuolinen ja kattava opas ammattilaisille, jotka arvioivat työssään perheitä ja niiden toimintakykyä. Perhearviointi-opas on myös sovellettavissa erilaisiin tilanteisiin ja tarkoituksiin ja etenkin silloin, kun on tarpeellista tietää, miten perheen vaikeudet vaikuttavat perheen sisäisiin suhteisiin ja perheen kokonaisuuteen. Perhearviointia voidaan toteuttaa perheen kotona sekä työntekijän työympäristössä. (Bentovim & Miller 2001, 3-4.)

Perhearviointi-opas sisältää monipuolisia ja kattavia työkaluja, jotka mahdollistavat ammattilaiselle verrattain nopean keinon kartoittaa tietoja perheestä ja sen vaikeuksista. Näin työntekijä pystyy kohdentamaan työskentelynsä apua tarvitsevalle osaluueelle ja näin pyritään toimivaan työskentelysuhteeseen perheen kanssa. Oppaasta voi olla erityisesti hyötyä silloin, kun perheen ongelmat ovat moninaisia ja ne ovat

jatkuneet pitkään sekä silloin, kun huomataan, että perheen ongelmat johtuvat perheen sisäisistä suhteista ja kommunikointivaikeuksista. (Bentovim & Miller 2001, 4-5.)

Kuva 1. Perheen toimintamalli (Bentovim & Miller 2001, 46; Janaranda koulutustarjoajan www-sivut 2015).

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, onko perhearvioinnilla ollut vaikuttavuutta vanhempien näkökulmasta. Tutkimusongelmaa pyritään selvittämään seuraavien kysymyksien avulla:

1. Miten perhearviointi- työskentely on vaikuttanut?
2. Mihin perhearviointi- työskentely on vaikuttanut?

Tutkimuskysymykset muotoiltiin yhdessä perhearviointi- kuntoutus ja seurantatyön ohjaajien kanssa. He kertoivat minulle, että heillä on tarve kyseiselle tutkimukselle, joten tutkimuksen tarve perustuu työelämästä nousseeseen tarpeeseen ja ajankohtaisuuteen. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää vanhempien ajatuksia ja mielipiteitä siitä, että miten ja mihin perhearviointi on vaikuttanut. Tutkimuksen tavoitteena oli myös kerätä tietoa, jonka avulla perhearviointia voidaan kehittää.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusta suunniteltaessa päädyttiin kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen. Laadullinen tutkimus tuntui luontevimmalta keinolta lähteä tutkimaan perhearviointia, koska laadullinen tutkimus tarjosi hyvän menetelmän aineiston keruuseen sekä hyvä keinon etsiä vastauksia tutkimusongelmaan.

7.1 Aineiston hankinta

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus perhearvioinnin vaikuttavuudesta vanhempien näkökulmasta. Aineiston hankintatapana oli teemahaastattelu eli haas-

tattelu, jossa haastattelun aihepiirit eli teemat on määritelty etukäteen. Teemahaastattelussa haastattelijalla on tukilista käsiteltävistä asioista ja haastattelijan tulee huolehtia, että kaikki teemat tulee käsiteltyä. Teemahaastattelu takaa myös sen, että haastateltavien kanssa puhutaan pääsääntöisesti samoista asioista. Teemahaastattelu auttaa myös luomaan litterointia varten runkoa, minkä pohjalta aineistoa pystyy lähestymään jäsennetysti. (Eskola & Suoranta 1998, 86-88.) Valitsin teemahaastattelun, koska teemahaastattelu antaa vanhemmille mahdollisuuden kertoa omin sanoin kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Kerätty materiaali nostaa esille vanhempien kokemukset.

Teemahaastattelun runko ja kysymykset rakennettiin yhdessä perhearvioinnin ohjaajien kanssa (Liite 2). Kysymyksiä oli yhteensä yksitoista ja ne löytyvät liitteistä opinnäytetyön lopusta. Teemahaastattelun kysymykset rakentuivat vaikutus ja muutos termien ympärille. Haastattelussa kysyttiin miten perhearviointi on vaikuttanut vanhemmuuteen, perheen arkeen ja lasten arkeen. Haastateltavilta kysyttiin myös perhearvioinnista kokemuksena eri kysymysten avulla. Kysymykset muotoiltiin avoimiksi kysymyksiksi, jotta saataisiin mahdollisimman paljon tietoa.

Haastattelut toteutuivat perhetukikeskuksen tiloissa, jotta kynnys osallistumiseen olisi mahdollisimman matala. Perheet valikoituvat haastateltaviksi siten, että heidän perhearvioinnistaan oli kulunut maksimissaan kuusi kuukautta. Näin perhearviointi olisi mahdollista palauttaa vielä mieleen ja tutkimukseen tulisi näin mahdollisimman paljon tietoa. Haastatteluihin osallistui yhteensä viisi perhettä, kuusi ihmistä. Yhdessä haastattelussa olivat mukana kummatkin vanhemmat ja muut olivat haastattelussa yksin. Ennen haastatteluita, perhearvioinnin ohjaajat olivat yhteydessä perheiden sosiaalityöntekijöihin ja perheisiin sekä toimittivat haastattelun saatekirjeen perheille (Liite 1). Ohjaajat varmistivat sosiaalityöntekijöiltä luvat perheiden osallistumiselle haastatteluun ja sopivat perheiden kanssa haastattelun ajankohdasta. Näin ei rikottu salassapitovelvollisuutta.

7.2 Kohderyhmä

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään muodostamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta tutkittavalle ilmiölle. Tutkimuksessa ei pyritä tilastolliseen yleistyksen. Aineiston luotettavuudessa ja kattavuudessa on tärkeää, että tutkimukseen osallistuvat henkilöt tietävät tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon. Näin haastateltavien tulee olla harkittuja ja valittuja. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87-88.) Tutkimuskysymyksiin haettiin ratkaisuja teemahaastattelun avulla. Teemahaastattelun kohderyhmäksi rajautui viiden perheen vanhempi/vanhemmat, jotka ovat osallistuneet perhearviointiin. Perhearvioinnin suorittaneita vanhempia/vanhempaa haastatteleamalla pystyin saamaan kattavaa ja luotettavaa tietoa siitä, miten perhearviointi on vaikuttanut heidän mielestään.

Haastatteluun rajautui sellaiset perheet, joiden perhearviointi on tapahtunut kuuden kuukauden sisällä. Näin taattiin se, että perhearviointi oli vielä suhteellisen helppo palauttaa mieleen. Kohderyhmä jonka rajaan tutkimuksen ulkopuolelle on perheiden lapset. Lasten haastatteleminen vaatisi erilaisen valmistautumisen ja vanhempia haastatteleamalla saan luotettavampaa ja kattavampaa tietoa, mikä vastaa tutkimusongelmaa. Tutkimus rajautuu myös niin, että tutkin perhearvioinnin vaikuttavuutta, en tutki koko perhearviointi-kuntoutus ja seuranta jaksoa, koska kaikki perheet eivät välttämättä käy kaikkia osioita ja ne ovat myös erilaisia, jokaiselle perheelle räätälöityjä kokonaisuuksia. Niiden perheiden mielipiteiden tutkiminen, jotka ovat suorittaneet koko perhearviointijaksosta tai osia siitä, vaatisi erilaista panostamista ja valmistautumista ja se vaatisi myös erilaisen tutkimusongelman.

7.3 Aineiston analysointi

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelun avulla ja aineisto on ominaisuuksiltaan laadullista. Aineiston analysointimenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin, koska se avulla pystyn järjestämään litteroidun tutkimusaineiston tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on kolmevaiheinen. En-

simmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen, toinen vaihe on aineiston klusterointi eli ryhmittely ja kolmas vaihe on abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108).

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Perhearvioinnin vaikutus

Tutkimuksesta tuli ilmi, että vanhemmat kokivat perhearvioinnista olleen apua heidän perheelleen. Perhearvioinnin myötä sekä sen aikana tulleet muutokset näkyivät koko perhe-elämässä niin arjen hyvissä kuin huonoissakin hetkissä. Perhearviointi nosti esille perheen vahvuuksia, voimavaroja ja vaikeuksia. Tutkimuksessa nousi esille, että vanhemmat kokivat positiivisten asioiden esiin nostamisella olleen vaikutusta sekä he kokivat niiden kantautuvan myös arkielämään. Kokonaisuudessaan vanhemmat kokivat perhearvioinnin yhdistäneen ja vahvistaneen heidän perhettään.

Aineistosta tuli ilmi, että perhearviointi sai aikaan muutoksia perheen arjessa. Arjesta tuli sujuvampaa niin lasten, kuin vanhempienkin osalta. Vanhemmat kokivat, että lapset osallistuvat enemmän arkeen ja arjen askareisiin sekä asioiden yhdessä tekeminen perheen kesken on lisääntynyt. Perhearviointi toi tasapainoa arkeen sekä lujitti perheen yhteisiä sääntöjä. Vanhemmat nostivat myös esille, että perhearvioinnin jälkeen he ovat muistaneet antaa lapsilleen enemmän positiivista palautetta ja kehuja, kuin ennen perhearviointia.

Perhearvioinnin myötä tulleet muutokset sekä tukitoimet lapselle sekä koko perheelle, ovat mahdollistaneet arjen sujuvuuden sekä turvallisuuden tunteen lisääntymisen niin lapsille kuin vanhemmillekin. Tutkimuksesta ilmeni, että perhearviointi sai aikaan muutoksia lapsen arjessa ja hyvinvoinnissa. Vanhemmat kuvasivat, että lapsen itsetunto on vahvistunut ja lapsesta on tullut avoimempi. Vanhemmat toivat myös

esille, että on tärkeää, että perhearvioinnin myötä lapsi on nähnyt ja kuullut, että vaikeistakin asioista voidaan puhua ja niihin voidaan etsiä ratkaisuja yhdessä.

Tutkimus toi esille, että muutosta tapahtui sanallisessa viestinnässä ja kommunikoinnissa perheenjäsenten välillä. Vanhemmat kokivat, että perhearvioinnin avulla he saivat keinoja ilmaista ja sanoittaa ajatuksiaan ja tunteitaan. Yhtenä merkittävänä muutoksena vanhemmat pitivät keskusteluyhteyden avautumista. Perhearvioinnin jälkeen asioista oli helpompi puhua kotona sekä ajatuksia oli helpompi pukea sanoiksi. Vanhemmat kuvasivat, että perhearviointi auttoi kertomaan toiselle puolisolle asioita, joita ei aiemmin ollut tullut sanottua.

Tutkimuksesta nousi esille, että vanhemmat kokivat saaneensa tukea vanhemmuuteen. Aineistosta voi todeta, että myös vanhempien itsetunto parani sekä vanhemmuuden kuva vahvistui perhearvioinnin myötä. Perhearvioinnin myötä vanhemmat kokivat saaneensa vahvistusta omille mielipiteilleen ja ajatuksilleen ja perhearviointi lujitti ja vahvisti positiivista kuvaa sekä tunnetta omasta perheestä. Perhearviointi sai aikaan muutosta vanhempien välisessä suhteessa. Vanhemmat kokivat, että perhearviointi vahvisti puolisoitten keskinäistä suhdetta parina että vanhempina.

8.2 Perhearviointi kokemuksena vanhempien näkökulmasta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää vanhempien näkökulmia ja kokemuksia perhearvioinnin vaikuttavuudesta ja saada tietoa perhearvioinnista asiakasnäkökulmasta sekä tietoa jota voidaan käyttää työkehittämiseen ja esittelemiseen. Lainaukset on poimittu sellaisenaan haastatteluista.

Haastatteluissa nousi esille työntekijöiden ammattitaidon merkitys. Vanhemmat kokivat, että yhteistyö ohjaajien kanssa sujui hyvin ja luottamus syntyi myös hyvin. Vanhemmat kokivat, että ohjaajien läsnäolo auttoi käsittelemään vaikeita asioita. Haastateltavat nostivat esille myös ohjaajien iloisuuden ja positiivisuuden. Tämä osoittaa, että yhtenä tärkeänä työkaluna on oma persoona. Ohjaajat kykenivät omalla

persoonallaan ja ammattitaidolla luomaan turvallisen ilmapiirin ja ympäristön, joka mahdollisti vaikeiden asioiden avoimen ja turvallisen käsittelyn ohjaajien avulla.

*”He sai meijät omalla olemuksellaan puhumaan
nii paljo.”*

Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat perhearvioinnin lähtökohdan hyvänä, että he itse perheenä saivat arvioida itsensä.

”Tärkeintä oli, kun sai itse arvioida itseään ja pohtia niitä asioita tukikysymysten avulla”

”Suuri vaikutus sil, et saatii ite arvioida ittemme”

Tutkimuksessa nousi esille, että vanhemmat kokivat saavansa käsitellä asioita laajasti ja rakentavasti. He kokivat, että asioita käsiteltiin myös monipuolisesti ja moniulotteisesti. Haastatteluissa nousi myös esille, että työskentelyä pidettiin johdonmukaisena ja eteenpäin menevänä/kulkevana. Vanhemmat pitivät tärkeänä positiivisten asioiden esiin nostamista ja työskentelyn käytännönläheisyydestä. Vanhemmat kokivat ja pitivät tärkeänä, että heitä kuunneltiin, mitä apua he tarvitsevat. Haastatteluissa tuli myös esille, että vanhemmat kokivat saaneensa äänensä kuuluviin ja saivat nostaa itse esille tärkeitä ja positiivisia asioita.

”Aina ei etsitty niitä huonoja puolia vaan myös niitä hyviä puolia.”

Muutama perhe toi esille, että alkuun olivat olleet epävarmoja perhearvioinnin tarkoituksesta ja muutamat olivat miettineet, että mitä työskentelystä seuraa. Alun pohdinnoista huolimatta, perhearviointi koettiin hyväksi kokemukseksi ja vanhemmat kokivat, että perhearvioinnista olleen apua.

”Sillai sen kuuluuki mennä, että meist itsest lähtee tää homma, mutta on ollu hyvä myös ulkopuolinen näkökulma”

Vanhemmat kokivat tärkeäksi, että heitä kuunneltiin. He korostivat oman äänen esille tuomista. Tutkimus nosti esille, että vanhemmat kokivat, että työskentelyn sisältämät keskustelut nostivat esille uusia asioita ja asioita, joita ei aiemmin ollut tullut ajatelleeksi. Vanhemmat kokivat tärkeäksi, että saivat itse sanoittaa sen, että millainen heidän perheensä on, millaista siinä on elää ja mitä se syvimmillään on.

Perhearviointityöskentelyn kirjalliset tuotokset koettiin hyvänä. Kirjalliset tuotokset havainnollistivat esille nostetut voimavarat ja vaikeudet sekä uudet asiat. Eräs vanhempi nosti esille: ”mahdollistettiin, että kirjallisten tuotosten avulla, myös muut vieranomaiset voivat kuulla perheen oman tarinan ja kannan asiaan.”

Vanhemmat kokivat tärkeäksi, että lapset olivat myös koko ajan mukana työstämässä asioita ja heistä oli tärkeää, että he saivat tietää myös lastensa ajatuksia. Vanhemmat kokivat, että perhearvioinnin mahdollistaneen aikaa myös omille ajatuksille ja ajatusten käsittelylle. He kokivat saaneensa myös yksilöllistä huomiota, kun jokaiselle annettiin mahdollisuus tuoda itseään esille niin paljon kuin koki tarpeelliseksi sekä kaikille annettiin samat kysymykset ja jokainen sai vastata niihin.

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Haastattelun kysymyksiä tehdessä pyrin olemaan mahdollisimman objektiivinen. Ennen haastattelu tilanteita pyrin tiedostamaan omat ennakko ajatukseni, uskomukseni ja olettamukseni ja tiedostamalla ne pidin ne erillään haastatteluista. Objektiivinen suhtautuminen tutkimukseen on se osana luomassa tutkimuksen luotettavuutta.

Eskolan & Suorannan (2008, 17) mukaan objektiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkija ei sekoita omia uskomuksia, asenteita jne. tutkimuskohteeseen. Oman subjektiivisuutensa tunnistaminen luo objektiivisuuden tutkimukseen ja tutkimuksen tekijään.

Tutkija kohtaa erilaisia eettisiä haasteita koko tutkimuksen ajan. On tärkeää, että tutkija tunnistaa eettiset kysymykset, näin tutkija pyrkii tekemään eettisesti oikeaa tutkimusta. Tutkimuksessa tulee kunnioittaa haasteltavaa ja haastattelijan tulee noudattaa ihmisarvon kunnioittamista. Haastattelijan tulee miettiä, että miten kysyy ja mitä asioita kysyy, jotta hän osoittaa kunnioitusta toista ihmistä kohtaan. Myös haastatteluaineiston säilyttämisessä ja yksityisyyden suojaamisessa tulee noudattaa eettisesti hyviä periaatteita. Haastatteluaineistot tulee säilyttää huolella ja tiedot tulee kirjata siten, ettei haastateltujen ihmisten henkilöllisyys tule esiin materiaaleista. (Eskola & Suoranta 2008, 52-59.) Tutkimuksessa haastateltavien henkilöllisyys ei tule ilmi ja haastattelun aineistot säilytetään ja hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä. Kysymyksiä tehdessä ja niitä esitettäessä olen pyrkinyt toimimaan eettisesti oikein. Olen haastatteluissa kysynyt vain tutkimuksen kannalta tarpeellisia asioita ja en ole kysynyt mitään sellaista mikä voisi loukata haastateltavaa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta saattaa olla haasteellista arvioida, koska on useita eri lähtökohtia, joista luotettavuutta voidaan tarkastella. Hyvin tehty pohjatyö, kysymysten muotoilu sekä kattavasti tehty aineiston analyysi luovat tutkimukselle luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa merkittävässä roolissa on myös se, miten tutkija on kirjoittanut tutkimusraportin ja kuinka hyvin ja kattavasti tutkija kuvaa tutkittua kohdetta ja aineistoa. Tärkeää on kuvata mahdollisimman tarkasti saatu aineisto sekä merkitystä on myös sillä, että tutkimuksen tulokset ja tutkimuksen tausta teoria kohtaavat toisensa. (Eskola & Suoranta 2008, 208-213.)

Olen tutkimuksessa pyrkinyt luomaan kattavat kysymykset yhdessä perhearvioinnin ohjaajien kanssa. Kysymykset ovat monipuoliset ja ne vastaavat tutkimuskysymyksiä sekä muodoltaan kysymykset ovat avoimia, joten avoimien kysymysten avulla annetaan laajempi vastausmahdollisuus. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla aineiston analysointia on ohjannut aineistosta esiin nousseet asiat. Näin ollen analyysin avulla on pystytty luomaan kattavaa tietoa tutkitusta aiheesta.

Koko tutkimuksen ja työskentelyprosessin ajan olen pyrkinyt eettiseen ja objektiiviseen tarkastelutapaan. Olen pyrkinyt luomaan selkeän ja kattavan raportin tutkitusta aiheesta, joten se vastaa tutkimukselle asetettuja tavoitteita. Raportin sisältö on pyritty muodostamaan mahdollisimman tarkaksi kuvaukseksi tutkittavasta aiheesta sekä tutkimuksen tuloksista.

10 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haastava ja antoisa kokemus, mikä on tukenut ammatillista kasvuani. Tutkimuksen tekeminen haastoi toimimaan itsenäisesti ja pitkäjänteisesti koko työskentelyn ajan. Koen saaneeni eväitä sen tekemisestä tulevaisuutta varten. Opinnäytetyö kytki minut työelämään sekä antoi minulle arvokasta tietoa perheiden kanssa tehtävästä työstä, jota voin varmasti hyödyntää tulevaisuudessa omassa työssäni. Merkittävä oivallus prosessin aikana oli se, että kuinka merkittävää on ottaa asiakas kokonaisvaltaisesti huomioon ja ottaa mukaan työskentelyyn myös hänen läheisensä. Prosessin myötä ymmärsin myös konkreettisemmin sen, että kun asiakas otetaan yhteistyökumppaniksi työskentelyn kohteen sijaan, antaa tämä mahdollisuuden tuloksellisempaan työhön. Muutoksia saadaan paremmin ja todennäköisemmin aikaan, kun muutoksen tarve lähtee asiakkaasta itsestä.

Opinnäytetyössä haasteellista oli löytää kattavia ja hyviä teorialähteitä, jotka linkittyivät opinnäytetyön kokonaisuuteen. Teorian kokoamisessa tuli tarkkaan ottaa myös huomioon, että ottaa mukaan vain oleelliset ja tärkeimmät lähdemateriaalit. Koen kuitenkin onnistuneeni kohtalaisen hyvin löytämään lähteitä sekä aiheita, jotka kytkeytyvät opinnäytetyöhön luontevasti.

Koen opinnäytetyön onnistuneen sekä koen, että asetetut tavoitteet saavutettiin. Tutkimuksen avulla sain selville vanhempien kokemuksia perhearvioinnista ja sen vai-

kuttavuudesta. Tutkimuksen avulla pystyttiin osoittamaan, että perheen itse toimiessa arvioijana on merkitystä. Perhe löysi vahvuuksia ja voimavaroja, mitkä kantautuivat myös arkielämään.

Tutkimuksen aineistonkeruu ja analyysimenetelmät olivat onnistuneet hyvin. Teemahaastattelu toteutui suhteellisen hyvin ja mahdollisti, että haastateltavat saivat kertoa mahdollisimman paljon omin sanoin vastauksia kysymyksiin. Kysymysten onnistunut muotoilu mahdollisti kattavien vastausten saamisen. Aineistolähtöinen sisällysanalyysi oli onnistunut valinta, sillä sen avulla sain haastatteluaineisto irti paljon ja nostettua esille uusia merkittäviä asioita, joita en ollut osannut ajatella ennen haastatteluja.

Kokosin vielä johtopäätöksiä tutkimuksen teoriasta ja tutkimustuloksista selkeämpään ja tiiviimpään muotoon.

- Vaikuttavuuden arviointi on merkittävässä roolissa sosiaalialalla. Sen avulla pystytään arvioimaan työ tuloksellisuutta, työn vaikuttavuutta sekä kannattavuutta. Arviointia pystytään hyödyntämään monella tavalla ja useissa eri viitekehyksissä.
- Arviointi voi olla haasteellista, niin sen avulla voi kuitenkin oppia itsestä työntekijänä sekä voi oppia omista työskentelytavoista ja mahdollisesti kehittää niitä.
- Huolen puheeksi ottaminen on yksi keskeisimpiä työtehtäviä sosiaalialalla, mikä nousee esille usealla eri sosiaalialan työkentällä. Myös perhearvioinnissa voi kohdata tilanteita, joissa huolen puheeksi ottaminen tulee ajankohtaiseksi.
- Lastensuojelulaki on keskeisessä roolissa ohjaamassa työskentelyn lakisääteisiä perusteita. Uusisosiaalihuoltolaki tuo muutoksia lastensuojeluun, mutta ei konkreettisesti vaikuta/ muuta perhearviointia.

- Perhetyön arvot ja periaatteet koskettavat myös perhearviointia. Perhearviointi on lastensuojelun avohuollon tukitoimi, mutta kuitenkin perheiden kanssa tehtävää työtä. Keskeistä on nähdä perhe yhteistyökumppanina työkohteen sijaan. Tämän avulla perhe näkee myös itse, että heidän ajatuksiaan arvostetaan ja muutos halukkuus lisääntyy, kun perhe itse saa vaikuttaa asioihin.
- Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että perhearviointi- kuntoutus- ja seurantatyölle on tarvetta. Ja perhearvioinnin lähtökohdalla on vaikutusta työn tuloksellisuuden kannalta. Perhearvioinnin lähtökohta on, että perhe itse toimii vahvuuksien, voimavarojen ja vaikeuksien määrittelijöinä ja arvioijina.
- Perhearvioinnin avulla perheiden elämässä on tapahtunut muutoksia ja perheet ovat kokeneet sen eheyttävän kokemuksena. Perhearvioinnin myötä perheet saivat nostettua esille vahvuuksia ja voimavaroja, jotka kantautuvat arkielämään asti ja ovat siellä vaikuttamassa perheen arkeen ja hyvinvointiin.
- Perhearvioinnin myötä perheen arki muuttui toimivammaksi ja tasapainoisemmaksi. Turvallisuuden tunne lisääntyi perheessä.
- Perhearvioinnin myötä vanhemmat saivat vahvistusta omille ajatuksilleen ja kokivat itsetuntonsa vahvistuneen. Perhearvioinnin myötä asioista on helpompaa puhua ja kommunikointi parani perheenjäsenten välillä.
- Vanhemmat pitivät erittäin tärkeänä, että lapsi/lapset olivat kiinteästi mukana työskentelyssä. He pitivät tärkeänä, että saivat kuulla lapsen/lasten mielipiteet, sekä saivat osoitettua lapselle, että vaikeistakin asioista voidaan puhua.

Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että perhearvioinnilla on ollut kauas kantoisia vaikutuksia perheiden elämässä, arjessa sekä ihmissuhteissa. Perhearvioinnin ansiosta perheiden arki on ollut sujuvampaa, kommunikointi on parantunut perheenjäsenten välillä sekä perheen hyvinvointi on lisääntynyt. Tutkimuksessa nousi esille myös, asioita ja kokemuksia, mitkä vahvistivat käsitystä siitä, että perhearvioinnin lähtökohdalla on vaikutusta. Perhearvioinnin lähtökohtana on, että perhe arvioi itse itsensä

ja tällä on vaikutusta. Vanhemmat kokivat tärkeänä, että he saivat itse olla, perheenä keskeisessä roolissa vaikuttamassa ja vanhemmat pitivät erittäin tärkeänä, että työskentely oli perhekeskeistä. Vanhemmat kokivat myös omien elämänarvojensa sekä ajatustensa vahvistuneen.

Tutkimuksesta nousi esille asioita, jotka ovat tärkeitä perhearviointi-työskentelyn kehittämisen ja jatkon kannalta. Tutkimus osoitti myös, että perhearvioinnille on tarvetta ja siitä on apua perheille. Vaikka perhearviointi ei olisi saanut aikaan suuria muutoksia, niin vanhemmat kokivat sen eheyttäväksi sekä hyväksi kokemukseksi, ja perhearviointia halutaan suositella myös muille perheille. Eräs vanhempi totesi: ”Kaikkien tulisi tarttua tällaiseen tilaisuuteen jos sellaista tarjotaan.”

On ollut tärkeä huomata, että kyseessä on avohuollon tukitoimi, missä keskeisessä roolissa on perhetyön periaatteet ja näkökulmat. Jokainen perhe on ainutlaatuinen kokonaisuus, missä perheenjäsenten keskinäiset suhteet vaikuttavat merkittävästi koko perheen toimivuuteen ja hyvinvointiin. Työskenneltäessä perheiden kanssa kokonaisvaltainen työote on keskeinen tekijä, ja jokainen perheenjäsen tulee ottaa huomioon myös yksilönä.

Jatkotutkimus aiheensa voisi haastatella sellaisia perheitä, jotka ovat käyneet koko perhearviointi- kuntoutus ja seuranta jakson ja vertailla tuloksia tämän tutkimuksen tulosten kanssa. Onko perhearviointi- kuntoutus ja seuranta jaksolla suuremmat ja syvemmät vaikutukset, kuin perhearvioinnilla? Jatko tutkimus aiheena voisi olla myös tutkimus, missä haastateltaisiin sosiaalityöntekijät, jotka ovat ohjanneet perheet perhearviointiin ja selvitettäisiin, onko heidän näkökulmastaan tapahtunut muutoksia perheessä.

LÄHTEET

- Antikainen, S. 2005. Kun puheeksi otto jännittää. Teoksessa Huoli puheeksi Opas varhaisista dialogeista. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Bentovim, A. & Miller, L. 2001. Perhearviointi opas. Helsinki: Multiprint Oy.
- Bentovim, A. & Miller, L. 2001. Perheen toimintamalli- kuva. . Helsinki: Multiprint Oy.
- Berg, K. 1991. Perhekeskeisen työn opas. Käytännön vihjeitä lastensuojeluun. Mannerheimin lastensuojeluliitto.
- Child and family training` s www-sivut. 2015. Family assessment. Viitattu 24.10.2015. <http://www.childandfamilytraining.org.uk/>
- Dahler-Larsen, P. 2005. Vaikuttavuuden arviointi. Viitattu 21.10.2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77071/vaikuttavuuden_arv.pdf?sequence=1
- Erikson, E. & Arnkil, T. E. 2005. Huoli puheeksi- Opas varhaisista dialogeista. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Forsberg, H., Ritala-Koskinen, A. & Törrönen, M. 2006. Lapset ja sosiaalityö- Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleen arviointia. Jyväskylä: Ps- kustannus.
- Hyvinvointi- ja koulutuspalveluja tarjoava Janarandan www-sivut. 2015. Perhearviointi- perheen toimintamalli kuva. Viitattu 20.10.2015. <http://www.janaranda.me/>
- Kuntatyönantajat- työnantajakeskusjärjestön www-sivut, 2015. Arvioinnista. Viitattu 1.11.2015. <http://www.kuntatyonantajat.fi>
- Lastensuojelulaki. 2007. 13.4.2007/417.
- Paasio, P. 3/2003. Vaikuttavuuden arvioinnin rakenne ja mahdollisuus sosiaalialalla. Viitattu 26.10.2015. Stakes. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201204194270>
- Pohjois- Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen www-sivut. 2012. Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi. Viitattu 19.10.2015. <http://www.sosiaalikallega.fi/>
- Pohjola, A., Kemppainen, T. & Väyrynen, S. 2012. Sosiaalityön vaikuttavuus. Tampere: Juvenes Print.
- Rauman kaupungin www-sivut, 2015. Viitattu 20.1.2015. <http://www.rauma.fi/perhetukikeskus>

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOY pro Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. 2015. Uusi sosiaalihoitolaki- Lapsiperheet. Viitattu 14.10.2015. <http://stm.fi/sosiaalihoitolaki>

Suhonen, A. 2008. Vaikuttavuuden arviointi lastensuojelun sosiaalityön avohuollossa. Lastensuojelun Tieto- hanke. Viitattu 23.10.2015.
<http://www.pikassos.fi/aineistot/finish/5-lastensuojelu/14-lasti-hankkeen-vaikuttavuuden-arviointiraportti>

Tammela, A. Perhearviointi- ja kuntoutustyön ohjaaja. Vastaanottaja: .Lähetetty 7.1.2015 klo 19.03. Viitattu 20.1.2015.

Tammela, A. Perhearviointi- ja kuntoutustyön ohjaaja. Vastaanottaja: .Lähetetty 27.10.2015 klo 14.11. Viitattu 2.11.2015.

Tammela, A. & Maansalo, L. 2015. Perhearviointi- ja kuntoutustyön ohjaaja. Rauma. Henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2015.

Taskinen, S. 2012. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2015. Perhetyö. Viitattu 26.10.2015. <https://www.thl.fi/fi/>

Tilastokeskuksen www-sivut. 2015. Viitattu 20.10.2015.
<http://www.tilastokeskus.fi/index.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä- Lapsi perheen arki ja hyvinvointi. Helsinki: Gaudeamus.

Vuorela, T. 1991. Sosiaalihoollon vaikuttavuuden arvioinnin mallit. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Haastattelupyyntö

Hyvä vastaanottaja!

Olen kolmannen vuoden sosionomi (AMK) opiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta Porista. Opintoihini kuuluu opinnäytetyö, jonka tekeminen on tullut ajankohtaiseksi, sillä tavoitteenani on valmistua joulukuussa 2015. Teen opinnäytetyöni Rauman perhetukikeskukseen ja tutkimukseni kohteena on Perhearviointi – menetelmän vaikuttavuus.

Tutkimusta varten haluaisin haastatella teitä vanhempia, jotka olette olleet mukana perhearviointi- työskentelyssä. Haastattelun tavoitteena on kuulla vanhempien kokemuksia perhearvioinnin vaikuttavuudesta ja mahdollisista muutoksista teidän elämässänne. Haastattelujen tuloksilla tullaan kehittämään perhearviointi- työskentelyä. Mielenpitoenne ja kokemuksenne ovat arvokkaita.

Tarkoitukseni on nauhoittaa haastattelut, jotta saan talteen kaiken kertomanne tiedon tutkimusta varten. Haastattelu kestää arviolta 30-60min. Haastattelun sisältö käsitellään luottamuksellisesti ja perheenjäsenten tiedot eivät tule missään vaiheessa ilmi. Tutkimuksen valmistuttua nauhoitteet hävitetään asian mukaisesti.

Toivon, että löydätte aikaa osallistua haastatteluuni! Haastattelun on tarkoitus tapahtua Perhetukikeskuksen tiloissa.

Olen toimittanut tämän saatekirjeen perhearvioinnin ohjaajille, jotka ovat teihin yhteydessä tämän asian tiimoilta. Kiitos!

Ystävällisin terveisin Emmisofia Parkkila

Teemahaastattelun kysymykset:

Miten koitte perhearviointi- työskentelyn lähtökohdan, että te itse, perheenä arvioitte: miten teidän arkenne sujuu ja minkälaista teidän perheessänne on elää?
(Miltä se tuntui/miten te koitte, että kun saitte itse toimia arvioijina?)

Mitä eroa perhearviointi- työskentelyllä oli muihin aiemmin kokemiinne työskentelytapoihin?

Mitä vahvuuksia, voimavaroja ja vaikeuksia perhearviointi- työskentely toi esiin?

Mitä ja millaisia muutoksia perhearviointi- työskentely on saanut aikaan?

Miten perhearviointi-työskentely on vaikuttanut teidän perheenne arkeen?
-Millaista muutos on ollut?

Miten perhearviointi- työskentely on vaikuttanut lapsenne arkeen ja hyvinvointiin?

Miten perhearviointi- työskentely vaikutti vanhemmuutesi?

Miten koette yhteistyön sujuneen perhearviointi- työskentelyn ohjaajien kanssa?
-Mitä ajatuksia työntekijöistä jäi mieleen?
-Miten luottamus syntyi?

Koetteko, että perhearviointi- työskentelystä oli teille apua?

Olisitko toivonut perhearviointi- työskentelyltä jotakin enemmän?
-Jos olisit, niin mitä?

Onko jotain muuta mitä haluaisitte tuoda esille perhearviointi- työskentelystä?